

Jaarrapportage 2014

1 Kennisactiviteiten

1.1 WeideCoaches / Praktijkschool voor Beweiding

De ambitie is om over de periode 2013-2016 in totaal 70-75 WeideCoaches op te leiden in de Praktijkschool voor Beweiding. De invulling en uitvoering van de Praktijkschool wordt gedaan door Bert Philipsen en René Schepers, de Stichting ondersteunt hierbij. De opleiding bestaat uit 5 trainingsdagen in een jaar en een terugkomdag. In elke trainingdag staat zowel kennis over beweiden als leer vormen om de kennis over te dragen naar melkveehouders centraal. Op de terugkomdag komen de WeideCoaches uit de diverse klassen bij elkaar.

In 2014 zijn 30 WeideCoaches opgeleid en 30 WeideCoaches geworven voor de opleiding in 2015. Naast het opleiden van WeideCoaches, is er vanuit het groene onderwijs initiatief ondernomen om docenten op te leiden. Deze WeideDocenten begeleiden FarmWalk-groepen of klassen studenten (bedrijfsopvolgers). In 2014 zijn 12 WeideDocenten opgeleid en 11 Docenten geworven voor de opleiding in 2015.

Tabel 1: Aantal deelnemers aan de Praktijkschool voor Beweiding over de jaren heen

Jaar	Aantal WeideCoaches	Aantal WeideDocenten
2013	13	0
2014	30	12
2015	30	11
Totaal	73*	23

* 1 persoon is inmiddels niet meer actief als WeideCoach

WeideCoaches zijn werkzaam bij diverse bedrijven (agrarisch adviesbureau, accountancy bureaus, mengvoerbedrijven, zaaizaad bedrijven, zuivelondernemingen en agrarisch onderwijs). De verdeling ziet er, inclusief de lichte WeideCoaches van 2015, als volgt uit:

Tabel 2: bedrijfstak waar de WeideCoaches werkzaam zijn

Bedrijfstak	Aantal WeideCoaches
Agrarisch advies	34
Accountancy	6
Mengvoer	28
Zaaizaad	2
Anders	2
Totaal	72

De WeideDocenten vertegenwoordigen een breed palet aan instellingen in het groene onderwijs. Het beeld ziet er, inclusief de lichte WeideDocenten van 2015, als volgt uit:

Instelling	Aantal WeideDocenten
Aeres Praktijkcentrum Dronten	1
AOC de Groene Welle	2
AOC Oost	2
AOC Terra/Nordwin	1
CAH Vilentum	3
Groenhorst	7
HAS Den Bosch	3
STOAS	1
Van Hall Larenstein	3
Totaal	23

Figuur 1: Kaart met locatie van WeideCoaches

De kaart hiernaast toont de verspreiding van de WeideCoaches in Nederland. Op de site van Stichting Weidegang is deze interactieve kaart ook te vinden.

1.2 FarmWalk

In 2014 is de verdere uitrol van de FarmWalk doorgezet. In de FarmWalk leren melkveehouders om grasland en beweiding te managen door in een wekelijkse rondgang te meten en te observeren, te plannen en gericht beslissingen te nemen. Melkveehouders komen één weideseizoen vijf maal in een studiegroep bijeen om met collega-veehouders en een WeideCoach te sparren en ervaringen uit te wisselen. Voor elk seizoen is een specifieke aanpak ontwikkeld met aandachtspunten, achtergrondinformatie en beslispunten. De FarmWalk kent 10 focuspunten over het jaar heen aandacht krijgen:

1. Veldverkenning
2. Beweidingsplan en bemestingsplan
3. Droog oefenen
4. Eerste happen gras
5. De eerste snede
6. Schietend gras
7. Zomerdip
8. Tweede meimaand
9. Nazomeren
10. Laatste kans, laatste loodjes

Zie ook: <http://stichtingweidegang.nl/watfarmwalk.html> en <http://stichtingweidegang.nl/images/FarmWalk/20140930%20FarmWalk%20WEB.pdf>

Figuur 2: De FarmWalk, met de neus in het gras

Naast de reguliere FarmWalk is eind 2014 de Robot-FarmWalk ontwikkeld. De Robot-FarmWalk is voor veehouders die melken met een AMS en wordt ingezet in het project Robot & Weiden (zie ook: <http://stichtingweidegang.nl/robotenweiden.html>). Om de Robot-FarmWalk te kunnen begeleiden hebben 22 WeideCoaches een bijscholing, verzorgd door Bert Philipsen en René Schepers, gevolgd.

In aanvulling op de 10 focuspunten van de FarmWalk is er in de Robot-FarmWalk aandacht voor:

1. De mens, boer en ondernemer
2. Aantal melkingen
3. Gras in de koe
4. Koe-logistiek
5. Koe-verkeer
6. Weer
7. Arbeid
8. Afstemming stal- en weidesysteem
9. Koegedrag
10. Robotsysteem

De ambitie is om in de periode 2013-2016 zo'n 3.000 melkveehouders in de FarmWalk te trainen in een studiegroep die ze vervolgens zelfstandig voorzetten op het eigen bedrijf.

Tabel 3: nieuwe deelnemers in FarmWalk-groepen

Jaar	# deelnemers
2013	94
2014	509
2015**	~1000*
2016**	~1500
Totaal	~3000

* inclusief Robot-FarmWalkgroepen die eind 2014 gestart zijn en in 2015 doorlopen (462 deelnemers)

** genoemde aantallen zijn streefaantallen

1.3 Adviesgesprekken en lezingen

In totaal zijn er januari 2008 ruim 1300 adviesgesprekken en lezingen uitgevoerd. In adviesgesprekken worden veehouders één op één door een WeideCoach geadviseerd over de bedrijfsspecifieke aspecten voor de keuze tussen opstallen of weiden op het gebied van economie, arbeid en/of de mogelijkheden van beweiding (inclusief de opzet van beweiding). Bij lezingen wordt een programma verzorgd voor groepen van 10 - 50 melkveehouders. Er zijn zo'n 20 WeideCoaches beschikbaar voor het houden van adviesgesprekken en lezingen.

Tabel 4: Aantal gehouden adviesgesprekken en lezingen door de jaren heen

Jaar	Adviesgesprekken	Lezingen
2008	400	0
2009	350	0
2010	213	0
2011	69	0
2012	71	35
2013	67	25
2014	76	30

1.3.1 Analyse adviesgesprekken 2014

Zowel weiders als niet-weiders vragen adviesgesprekken aan, het merendeel (87%) is weider. De motivatie voor de aanvraag van weiders is divers, het merendeel vraagt advies aan rond het optimaliseren van weidegang.

Tabel 5: Motivatie adviesaanvragen 2014, weiders

Motivatie weiders	%
Optimaliseren	66%
Vraag omtrent weidesysteem	18%
Vraag omtrent AMS	10%
Vraag omtrent perceel indeling	6%

Niet-weiders hebben een andere motivatie voor het aanvragen van een advies. Zij willen voornamelijk advies over weiden in relatie tot het AMS systeem of de bezettingsgraad.

Tabel 6: Motivatie adviesaanvragen 2014, niet-weiders

Motivatie niet-weiders	%
Vraag omtrent AMS	44%
Vraag omtrent bezettingsgraad	33%
Vraag omtrent economie	22%

Het merendeel van de adviezen die gegeven worden gaan over de wijze waarop op het bedrijf weidegang invulling kan worden gegeven.

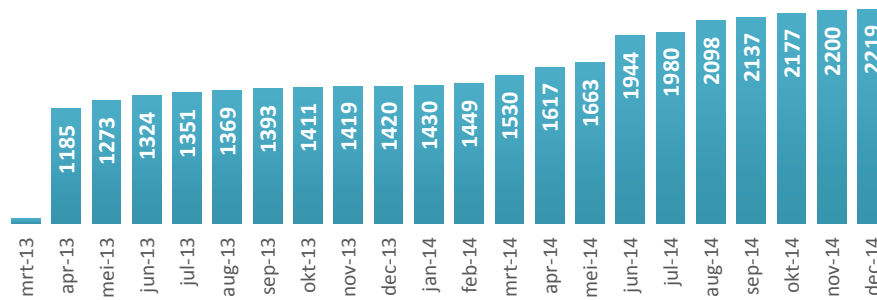
Tabel 7: Aard van gegeven advies

Gegeven advies	%
Weidegang	97,2%
Gedeeltelijk opstallen	1,4%
Opstallen	1,4%

1.4 De Weideman

In het weideseizoen geeft De Weideman, als de vakman op gebied van gras en beweiden, elke week actuele en praktische tips aan veehouders. In 2014 zijn er 40 WeideVakmails verstuurd en is er iedere maand een column verschenen in Melkveemagazine. Op 31 december 2014 waren er 2219 abonnees (tov van januari een groei van ~800 abonnees). Daarnaast wordt de vakmail verspreid via andere kanalen van adviesbureaus en voerleveranciers en www.melkvee.nl.

Eind november is er een lezersonderzoek gestart. De uitkomsten zullen worden gebruikt om de vakmail (nog) meer te laten aansluiten bij de wensen van de lezers. Eerste idee is o.a. een twitteraccount.

Figuur 3: aantal geabonneerden op de WeideVakmail in 2014

1.5 Publiciteit

Vakmanschap, FarmWalk en Weideman worden goed opgepakt in de vakbladen. Met regelmaat publiceerden vakbladen als Nieuwe Oogst, Veeteelt, Boerderij en Melkvee Magazine (uitgebreide) artikelen over deze onderwerpen. Veeteelt heeft in 2014 zelfs twee specials GRAS uitgegeven (en zet dit in 2015 voort). Diverse WeideCoaches en hun FarmWalk-groep zijn in bladen geportretteerd, op melkvee.nl is er regelmatig aandacht voor de FarmWalk en wordt de WeideVakmail integraal overgenomen, op sites van het groene onderwijs wordt het belang van beweiding en graslandmanagement benoemd en is er aandacht voor de FarmWalk en de WeideDocenten en op sites van diverse bedrijven die WeideCoaches in dienst hebben worden zij in het zonnetje gezet en geprofileerd als graslandspecialist/WeideCoach.

1.6 Project Dynamisch Weiden

Het netwerk 'Dynamisch Weiden, weer of geen weer' is in 2014 afgerond. In december is er een slotbijeenkomst voor de deelnemers in het netwerk gehouden. Het is in 2014 voor de deelnemers geen probleem geweest om ruim 200 weidedagen te halen. Met het ontwikkelen van de FarmWalk en bijbehorende instrumenten heeft het project een belangrijk product opgeleverd. Vanuit het project worden tot slot een viertal beweidingconcepten, een mestscorekaart en een Versgras-dashboard ontwikkeld. Op het kick-off event dat begin 2015 wordt georganiseerd worden de resultaten gepresenteerd.

1.7 Project Robot & Weiden

Het project Robot & Weiden is in juni 2014 opgestart, het zal doorlopen t/m september 2015. Het wordt zuivelbreed uitgerold. Het projectmanagement ligt bij Hin Strategisch Advies, bij de uitvoer zijn daarnaast o.a. Wageningen Livestock Research, FrieslandCampina, PartiCo ondernemingen en AMS bedrijven nauw betrokken. De Stichting is verantwoordelijk om bij ruim 500 deelnemers de speciaal ontwikkelde Robot-FarmWalk te begeleiden.

Aanleiding voor het project is dat vakmanschap van gras en weiden hoog op de agenda van diverse partijen staat, maar dat weidegang – met name bij veehouders die melken met een AMS – onder druk staat. Tegelijkertijd laat de praktijk zien dat melken met een AMS in combinatie met het voeren van weidegang wel degelijk kan. Beoogde effecten van het project zijn:

1. Veehouders met een AMS worden aangemoedigd niet te stoppen met weidegang, danwel weer te beginnen met weidegang, wat het aantal weidende bedrijven te goede komt.
2. De zuivelsector demonstreert aan melkveehouders dat het de ontwikkeling van nieuwe vormen van bedrijfsvoering (zoals AMS), in combinatie met weidegang, daadwerkelijk serieus neemt.
3. Kennis en ervaring met betrekking tot vakmanschap en registratie met behulp van technologieën rond de combinatie AMS en weidegang wordt versterkt

2 Borging Weidezuivel

2.1 Weidezuivel en Weidemelklogo

Stichting Weidegang is eigenaar van het Weidemelklogo. Partijen die aan de stichting kunnen aantonen dat weidezuivel is geproduceerd volgens de criteria zoals vastgelegd in de Algemene Voorwaarden weidegang en weidezuivel van de Stichting Weidegang kunnen een licentie verkrijgen voor het gebruik van het Weidemelklogo. Voor de voorwaarden zie www.weidemelk.nl/voorwaarden.

Weidezuivel is zuivel gemaakt van boerderijmelk afkomstig van melkveebedrijven waar melkveehouders in hun normale bedrijfsvoering gedurende minimaal zes uur per dag en ten minste 120 dagen per jaar in Nederland alle daarvoor in aanmerking komende melkgevende koeien laten grazen op een weide met voldoende grasaanbod, zodat de dieren voortdurend hun natuurlijk graasgedrag kunnen uitoefenen. Weidezuivel wordt in een gescheiden keten van andere zuivelproducten geproduceerd.

2.2 Systeem borging Weidezuivel

In de borgingssystematiek van de stichting hebben zuivelbedrijven een spilfunctie. Zuivelbedrijven moeten in een controleplan aantonen dat:

- Toeleverende melkveehouders hun koeien weiden volgens de definitie van de stichting
- Weidezuivel in een gescheiden keten wordt geproduceerd

Zuivelbedrijven die niet rechtstreeks afnemen van melkveehouders mogen enkel weidezuivel afnemen van door de stichting gecertificeerde leveranciers.

Een certificerende instelling, met een contract met de stichting, audit het controleplan van de zuivelonderneming. Hierbij wordt gekeken of het controleplan voldoende garanties biedt om weidezuivel volgens de criteria te produceren en of het controleplan is geïmplementeerd in de bedrijfsvoering van de zuivelonderneming. Daarnaast controleert de Certificerende Instelling 10% van toeleverende melkveehouders zelfstandig.

2.3 Resultaten 2014

Certificerende Instellingen

In de rapportageperiode had de stichting één contract met een certificerende instelling: Qlip B.V. gevestigd te Leusden.

Zuivelondernemingen

In december 2014 hadden 12 zuivelondernemingen een geldig Certificaat Weidegang, waarvan 2 bedrijven een deelcertificaat A (Audit Aangesloten Melkveehouders) en een deelcertificaat B (Audit RMO) hadden en 8 een deelcertificaat C (Audit productielocatie) hadden. Twee zuivelbedrijven hadden een volledig Certificaat Weidegang, bestaande uit deelcertificaten A, B en C.

Melkveehouders

In onderstaande tabel staan de resultaten van de controles van melkveehouders. Melkveehouders moeten jaarlijks aan de zuivelonderneming aan het begin van het weideseizoen een verklaring aanleveren. Bij de controles wordt onderscheid gemaakt naar controles die worden uitgevoerd door zuivelondernemingen vanuit hun eigen controleplan en de aanvullende controles van de Certificerende Instelling in opdracht van de stichting (steekproef van 10%).

Tabel 8: Controle melkveehouders

	2013	2014
Aantal deelnemende melkveehouders	9802	9441
Gecontroleerde melkveehouders	39,6%	67,1%
• door Zuivelonderneming gecontroleerd	29,4%	56,9%
• door CI gecontroleerd	10,2%	10,3%
Hercontroles (% van gecontroleerde melkveehouders)	10,1%	8,1%
Positieve beoordelingen (% van gecontroleerde melkveehouders)	95,5%	97,4%
Negatieve beoordelingen (% van gecontroleerde melkveehouders)	4,5%	2,6%

Een deel van de controles van de zuivelondernemingen bij melkveehouders is gebaseerd op een risico-beoordeling vanuit de zuivelonderneming. Melkveehouders met een hoog risicoprofiel (gebaseerd op historie en inrichting bedrijf) worden vaker gecontroleerd.

De belangrijkste redenen voor hercontroles zijn dat registratie over weidegang onvoldoende is ingevuld en dat er op het moment van controle geen of onvoldoende koeien in de weide lopen. Voor dat laatste kunnen praktische redenen vanuit de bedrijfsvoering van de melkveehouder ten grondslag liggen, bijvoorbeeld omdat de controle plaatsvindt op het tijdstip rond het melken of omdat de weersomstandigheden (veel regen of te warm) op de betreffende dag het niet toelaten om de koeien te weiden. Bij een administratieve tekortkoming wordt bij hercontrole gecontroleerd of deze tekortkoming is hersteld. Als bij de eerste controle geen of onvoldoende koeien buiten lopen wordt bij de hercontrole beoordeeld of dit wel het geval is.

Belangrijkste redenen voor een negatieve beoordeling zijn de constatering dat er structureel onvoldoende koeien in de weide lopen om de norm van 120 dagen, 6 uur in te vullen en de constatering dat de koeien onvoldoende grasaanbod hebben, zodat de dieren onvoldoende hun natuurlijk graasgedrag kunnen uitoefenen. Melkveehouders met een negatieve beoordeling zijn door de zuivelonderneming verwijderd als leverancier van weideboerderijmelk.

2.4 Publicaties

Op 4 december 2014 zijn drie interpretatiedocumenten gepubliceerd (zie www.weidemelk.nl):

- Biologische zuivel niet equivalent met Weidezuivel
- Norm niet-weidezuivelingrediënten
- Beslisboom certificering schakels productieketen weidezuivel

Verder zijn de Algemene Voorwaarden, de Licentieovereenkomst, het borgingsschema en de Handleiding eind 2014 aangepast en begin 2015 gepubliceerd.

2.5 Nieuwe certificerende instelling

SGS heeft aangegeven vanaf 1 januari 2015 als CI te willen gaan controleren op weidegang.